

montessoribarnehagen solsikken
montesol.no

ÅRSPLAN 2023

FOR MONTESSORIBARNEHAGENE SOLSIKKEN SOGNESTUEN

Innhold

1	OM ÅRSPLANEN OG KOMMUNENS MÅL FOR BARNEHAGENE	3
2	MONTESORIBARNEHAGENE SOLSIKKEN	3
3	OM VÅR BARNEHAGE - SOGNESTUEN	4
4	TILVENNING	5
5	VENNSKAP OG FELLESKAP	5
6	LEK	6
7	LÆRING	6
8	KOMMUNIKASJON OG SPRÅK	6
9	DIGITAL PRAKSIS	7
10	SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM SKOLE OG BARNEHAGE	7
11	OMSORG	8
12	MEDVIRKNING	8
13	LIVSMESTRING OG HELSE	9
14	DANNING	10
15	BÆREKRAFTIG UTVIKLING	10
16	PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON	11

1 OM ÅRSPLANEN OG KOMMUNENS MÅL FOR BARNEHAGENE

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek samt fremme læring og danning. Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset det enkelte barn og barnegruppen. Barnets beste skal alltid være et overordnet mål.

Denne årsplanen skal vise hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Årsplanen skal også beskrive hvordan vi jobber for å nå Oslo kommunes felles målsetninger for barnehagene:

- Barn og unge skal ha et trygt og inkluderende oppvekst- og læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring, og som er fritt for mobbing, vold og overgrep.
- Barnehagebarn skal møte medarbeidere med høy kompetanse og tid til å følge opp den enkelte.
- Barnehagebarn skal få et pedagogisk tilbud som støtter det enkelte barns lek, utvikling og læring.
- Barnehagebarn skal utvikle gode språklige og sosiale ferdigheter gjennom lek i trygge omgivelser.

2 MONTESSORIBARNEHAGENE SOLSIKKEN

Montessoribarnehagen Solsikken i Oslo består av syv barnehager fordelt på tre bydeler:

- I bydel Ullern ligger Lilleputt med plass til 52 barn,
- I bydel Vestre Aker ligger Gladheim, Knerten, Låven og Solkroken med plass til i alt 130 barn
- I bydel Nordre Aker ligger Sognestuen og Maristova med plass til i alt 52 barn.

Montessoripedagogikken ble utviklet av den italienske legen Maria Montessori. Hun oppdaget at barnet i perioden fra det er 0-6 år lærer ved å absorbere inntrykk fra sine omgivelser. Dette kalte hun for det absorberende sinn. I løpet av disse årene utvikler barnet sin personlighet samtidig som det lærer seg å tilpasse seg sin kultur som blant annet innebærer normer og regler samfunnet har utviklet. Som Montessoribarnehage ligger vårt fokus i denne perioden på å imøtekomme barnets naturlige utviklingsmessige behov som knyttes til dette. Vi gjør dette ved å ha et nøye forberedt miljø, noe som er en essensiell del av montessoripedagogikken. Det fysiske miljøet virker som den tredje pedagog og har materiell der barnet står fritt til å utforske, tilegne seg kunnskap og utvikle ferdigheter. På denne måten får barnet mulighet til å samle erfaringer og gjøre oppdagelser på egenhånd i sitt eget tempo. Gjennom observasjoner av hvert enkelt barn veileder pedagogen barnet ut fra hvor det befinner seg i sin utvikling og hva slags stimuli det har behov for. De ulike fasene barnet går gjennom der det er spesielt interessert og nysgjerrig på visse typer stimuli, kalte Montessori for sensitive perioder. Det forberedte miljøet i Montessoribarnehagen er tilrettelagt for å imøtekomme alle de sensitive periodene barnet går gjennom.

Materiellet er delt i ulike kategorier. Vi har materiell innen språk, matematikk, geografi, kultur og kunst i tillegg til materiell der barna bruker de ulike sansene sine. Vi har også materiell vi kaller praktisk hverdagsliv. Dette er aktiviteter barna ser de voksne gjøre og som de ønsker å lære. Det kan være å feie gulv, knyte lisser, helle vann. Rett og slett alle praktiske aktiviteter barna skal lære på sin vei til voksenlivet.

Miljøet rundt oss er alltid i fokus. Vi jobber med å bevisstgjøre barna at våre handlinger påvirker neste generasjoner. Vi kildesorterer og komposterer ved bruk av Bokashi kompostering og bruker jorden vi får gjennom kompostering i vår kjøkkenhage. I kjøkkenhagen skal vi så ulike vekster og dyrke grønnsaker. Barna blir med på hele prosessen, fra å klargjøre jord, så frø og stelle vekstene som gror, til å høste og bruke det vi har dyrket frem.

3 OM VÅR BARNEHAGE - SOGNESTUEN

Montessoribarnehagen Solsikken avdeling Sognestuen ligger skjernet, men sentralt på Kringsjø. Vårt uteområde er variert, med både stor sandkasse, klatrestativ, sykkelbane, kjøkkenhage, akebakke og utfordrende skogsterreng. I tillegg ligger barnehagen rett ved Nordmarka, så det er flotte turmuligheter rett utenfor døra både sommer og vinter.

Inne får barna utfolde seg i tilrettelagte omgivelser, og velger sine aktiviteter etter alder, interesser og hvor de er sin utvikling. Vi kan tilby en glad, imøtekommende og forutsigbar hverdag for barna, med en personalgruppe full av glede, humor og varme. I vår personalgruppe har vi både barnehagelærere og montessoripedagoger

Sognestuen består av én småbarnsavdeling,- Småbarnas hus og én storbarnsavdeling,- Barnas hus.

Småbarnas hus består av 12-15 barn i alderen 10 mnd til ca 2,5 år. Avdelingen er tilrettelagt for de minste barna, med små møbler og en lun atmosfære. Vi har fokus på at barna skal bli kjent med vårt utvalg av Montessorimateriell. I denne aldersgruppen har barna også behov for grov motorisk aktivitet, hvilket det også legges til rette for. En annen viktig del av barnas hverdag er å øve på ferdigheter for å bli selvstendig, det kan være å kle på seg selv og rydde opp etter spising. Vi oppmuntrer også barna til å delta i praktiske aktivitetene på avdelingen som å skjære frukt, stelle med blomster, hjelpe til med å vaske bord og å feie gulv.

Barnas hus består av 20-24 barn i alderen ca 2,5 til 6 år. På storbarnsavdelingen jobbes det enda mer systematisk med vårt brede utvalg av Montessorimateriell. Dette materiellet kan barna jobbe selvstendig med utfra interesser og utviklingstrinn. Vi har også varierte praktiske aktiviteter som gir barna stadig nye utfordringer og mestringsopplevelser. På Sognestuen går vi på tur hver uke og en gang i uken lager vi vegetarisk mat fra bunnen av. Så langt det lar seg gjøre benytter vi økologiske råvarer når vi lager mat.

4 TILVENNING

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barna kan få en trygg og god start i barnehagen. Vi følger «Oslostandard for tilvenning i barnehagen». På småbarnsavdelingen innebærer det at foreldrene i utgangspunktet er med barnet hele den første uka, men at de ansatte gradvis overtar ansvaret og omsorgen for barnet. Videre tilvenning tilpasses det enkelte barn og vil variere i forhold til barnets modenhetsnivå, alder, personlighet og tidligere erfaringer. På storbarnsavdelingen går tilvenningen som regel over 3 dager, men tilpasses også barnets behov.

Våre tiltak for å oppnå en trygg og god tilvenning:

- *Vi inviterer til besøk flere før oppstart*
- *Vi gir god informasjon om våre rutiner for oppstart og tilvenning*
- *Vi tilbyr barnet en tilknytningsperson ved oppstart*
- *Vi har en egen oppstartsamtale med foreldrene i tilvenningsperioden*
- *Vi tilpasser tilvenningsperioden til hvert enkelt barns behov og har fokus på en tett dialog i denne perioden*

5 VENNSKAP OG FELLESSKAP

I barnehagen skal alle barn få oppleve seg selv som verdifulle, få venner og bidra i et sosialt fellesskap. Barnehagen skal sørge for at alle barn har et trygt psykososialt barnehagemiljø ved å forebygge, avdekke og stoppe mobbing og krenkelser. Barnehagen skal fremme likestilling og motvirke alle former for diskriminering.

Våre tiltak for å oppnå dette er:

- *Vi har aktiviteter innenfor harmoni og høflighet, en betegnelse som innebærer å støtte og veilede barns sosiale og moralske utvikling og det å oppføre seg på en måte som ivaretar seg selv og de rundt en. Her lærer de kulturelle normer og regler som bidrar til å skape en harmonisk barnegruppe. Dette innebærer blant annet hvordan man ser at andre trenger hjelp, hvordan man snakker til hverandre og hvordan man inviterer andre med i en aktivitet.*
- *Voksne i barnehagen har et bevisst forhold til det å motvirke alle former for diskriminering ved å reflektere over egne holdninger og væremåter slik at barna opplever barnehagen som en likestilt arena med fravær av kjønntypiske normer, kommentarer og materiell.*
- *De voksne møter barna som et unikt individ med utgangspunkt i deres forskjeller og behov. På denne måten absorberer barna hvordan hvert individ skal behandles med respekt. Hvis vi observerer at et barn ikke har et trygt psykososialt barnehagemiljø setter vi inn tiltak for å ta tak i dette.*
- *Gjennom samtaler og refleksjon jobber vi for å opprettholde og videreutvikle et felles pedagogisk grunnsyn basert på vårt verdigrunnlag.*

6 LEK

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal ha et fysisk miljø som støtter barnas utvikling og sosiale og språklige samhandling. Barnehagen skal legge til rette for et inkluderende miljø der alle barna kan oppleve glede og engasjement gjennom lek.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Vi har fokus på å ha en lekende tilnærming til alle aktiviteter som foregår inne og ute slik at det oppleves som lystbetont.*
- *Alt materiell står i barnas høyde og er derfor tilgjengelig til enhver tid slik at de selv velger aktiviteter ut fra interesseområde som gleder og engasjerer. Barna trenger ikke å spørre en voksen om hjelp for å utføre en aktivitet.*
- *Barnehagen tilrettelegger for materiell som innbyr til ulik aktivitet inne og ute, noe som støtter opp under barnas utvikling og samhandling på forskjellige måter slik at barna opplever variasjon i sin hverdag.*
- *Personalet er aktiv tilstedeværende i leken for å veilede og sikre at hvert enkelt barn inkluderes.*

7 LÆRING

Barna skal oppleve et stimulerende og utforskende miljø som fremmer barns nysgjerrighet og lærelyst. Barnehagen skal sørge for utvikling og progresjon innenfor alle fagområdene i rammeplanen. Barnehagen skal støtte og berike barnas initiativ og gi dem utfordringer og tiltro til egne evner.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Den voksne veileder og tilrettelegger for materiell som inviterer til selvstendig arbeid og utforsking slik at barna selv får mulighet til å gjøre oppdagelsene.*
- *Gjennom observasjoner legger de voksne merke til barnets interesseområde og presenterer materiell ut fra dette. Presentasjonen blir tilpasset det enkelte barnets behov og materiellet gir barnet utfordringer som det gjennom selvstendig arbeid og videre utforskning vil mestre ved å opparbeide seg en ny kunnskap og ferdighet. Denne mestringen bidrar til at barnet opparbeider seg tiltro til egne evner.*

8 KOMMUNIKASJON OG SPRÅK

Barnehagen skal støtte barns bruk av språk som redskap for å tenke og gi uttrykk for egne meninger og følelser. Alle barn skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen. Barnehagen skal fange opp og støtte barn som trenger ekstra støtte i sin språkutvikling. Se «Oslostandard for systematisk oppfølging av barns språkutvikling».

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *I montessoripedagogikken er det fokus på at barnet sanser før det får ord og begreper. Ved hjelp av konkrete hjelpere dette barnet til å få en dypere forståelse av ordenes betydning og de oppleves da som meningsfulle.*
- *Nye ord og begreper kan læres gjennom en trestegsleksjon.
Steg 1: Presentasjon av de nye ordene ved hjelp av materiell.
Steg 2: Repetisjon, den voksne repeterer ordene mens barnet føler, flytter eller ser på materialet.
Steg 3: Gjenkjenning, barnet blir spurt om det husker ordene.*
- *Som Montessoribarnehage har vi eget språkmateriell utviklet for å støtte barnets språklige utvikling.*
- *Vi bruker enhver situasjon til å benevne gjenstander, omgivelser og sette ord på følelser for å hjelpe barnet til å få et rikere språk.*
- *Vi lytter til barna og både oppfordrer dem og hjelper dem til å sette ord på tanker, meninger og følelser. Vi er opptatt av at disse møtes alltid skal møtes med forståelse og respekt.*

9 DIGITAL PRAKSIS

Barnehagen skal gi barna mulighet til å bruke digitale verktøy og teknologi i lek, læring og kreative prosesser. Barnehagen skal bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier. Barnehagens ansatte skal utøve god digital dømmekraft i samarbeid med foresatte.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Hver barnehage har et nettbrett og en smart-telefon. Barna kan benytte dette til å ta bilder og være med å legge ut på e-barnehage, som informasjon til foreldrene. I dette arbeidet kan barna lære om det etiske ved å ta bilder og refleksjoner rundt dette. Nettbrettene kan også i enkelte tilfeller brukes som oppslagsverk for å søke informasjon, eller for å lytte til lydbøker.*
- *Dette er mest aktuelt for barna mellom 3-6 år og vi er bevisste på at nettbrett ikke skal få for stor plass i hverdagen til barna fordi vi føler vi har så mye annet å tilby barna.*
- *I våre retningslinjer for informasjonssikkerhet står det beskrevet tiltak hva gjelder bilde og film i barnehagen. Vi innhenter samtykke fra foreldrene før vi deler bilder fra barnehagen.*

10 SAMARBEID OG SAMMENHENG MELLOM SKOLE OG BARNEHAGE

Barnehagen skal i samarbeid med foresatte og skolen legge til rette for at barnet får en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Se «Oslostandard samarbeid og sammenheng mellom skole og barnehage». Barnehagen skal legge til rette for at barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som gir dem et godt grunnlag for å begynne på skolen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Vi har samtaler med hvert enkelt barn på våren med fokus på barnets egne tanker om det å begynne på skolen og barnets ståsted før skolestart.*
- *Vi har foreldresamtaler på våren der de foresatte utveksler tanker rundt skolestarten med pedagogisk leder. Her gjennomgås også informasjonsskjemaet som fylles ut og sendes til skolen, dersom foresatte ønsker det.*
- *Vi har fokus på at barna skal bli selvstendig på områder som vil gjøre skolehverdagen lettere. Dette innebærer å mestre påkledning, ha evne til å selv bedømme hvilke klær som er nødvendig utfra vær, være vant til å ta imot beskjeder og følge disse og kunne sitte konsentrert med et arbeid.*
- *Vi har en førskolegruppe for de barna som skal begynne på skolen, som samles én gang i uka. Der har vi ulike aktiviteter som forbereder barna til skolestart. Førskolegruppa går også på svømmekurs sitt siste år på Sognestuen, dette er dekket av midler bevilget over statsbudsjettet.*

11 OMSORG

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan knytte seg til personalet og til hverandre. I barnehagen skal alle barna bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal forebygge og avdekke omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Se Oslostandard for samarbeid mellom helsestasjon, barnehage og barneverntjenesten.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Som Montessoribarnehage tenker vi at individuelle særegenheter er en styrke, som samlet sett gjør barnegruppen sterkere og dyktigere. I tillegg til fokus på hvert enkelt barn er vi svært opptatt av samspill og fellesskap.*
- *Montessoripedagogikken har som mål at barna skal oppleve trygghet og selvstendighet. Vi fokuserer derfor på å ha gode rutiner i barnehagen.*
- *Som en naturlig del av Montessoripedagogikken får barna jevnlig 1:1 presentasjoner av voksne. På denne måten sikres det at hvert enkelt barn blir sett og fulgt opp.*
- *Gjennom hyppige observasjoner kartlegger pedagogene hvert enkelt barns behov. Med utgangspunkt i disse observasjonene planlegges videre arbeid med barnet slik at det får hjelp og støtte ut fra det dette behovet.*
- *Vi skal til enhver tid ha ansatte som er kurset i temaet hvilke tegn man skal se etter for å avdekke vold, omsorgssvikt og seksuelle overgrep. Alle ansatte har gjennomført Stine Sofie Barnehagepakke, som gir god kunnskap om temaet.*

12 MEDVIRKNING

Barn skal delta i demokratiske prosesser og ha innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barnas medvirkning må tilpasses individuelle forutsetninger og behov. Barnehagen skal ivareta foresattes rett til medvirkning, og samarbeidet skal alltid ha barnas beste som mål.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Et av grunnprinsippene i Montessoripedagogikken er frihet under ansvar. Barnet utvikler sine evner til å bli praktisk og intellektuelt selvstendig, gjennom å lære ferdigheter og få mulighet til å ta valg. Barna får anledning til å ta ansvar for den friheten som passer seg for den gjeldende aldersgruppen og innenfor tydelige grenser. Friheten som blir gitt er en respons på barnets utviklingsbehov der det er de voksnes oppgave å begrense valgfriheten utfra barnets utviklingsnivå. Denne friheten innebærer:*

Valgfrihet: Barnet velger selv hva det vil jobbe med, når og hvor lenge det vil jobbe og med hvem. Alt materiell er derfor tilgjengelig for barnet til enhver tid ved å stå på hyller som er tilpasset barnegruppens høyde.

Frihet til å repetere: Barnet står fritt til å gjenta en aktivitet så lenge det ønsker.

Frihet til å arbeide: Det forberedte miljøet skal inneholde det nødvendige utstyret og materiellet barnet trenger for å ha friheten til å utføre aktiviteter som oppleves meningsfullt.

Frihet til å kommunisere: Barna skal gjennom hele barnehagedagen oppleve at det de står fritt til å kommunisere og snakke med hverandre. Dette er naturlig integrert i hverdagen for å utvikle deres språk og kommunikasjonsevne.

Frihet innebærer altså ikke i første omgang frihet fra noe, men frihet til noe, nemlig arbeid, utvikling og vekst. Barnet får frihet til å handle innenfor klare grenser i et nøyte tilrettelagt miljø. Det settes faste grenser mot destruktive og asosiale handlinger. Ingens frihet får gå utover en annens frihet eller ting i omgivelsene.

- *Vi tilbyr foreldresamtale to ganger i året og etter ekstra behov. Vi har også fokus på barnets trivsel og behov i barnehagen ved hjelp av dialog med foresatte i hente- og leverings situasjon. Foresatte inviteres til å observere på avdelingen etter avtale med avdelingsleder*

13 LIVSMESTRING OG HELSE

Barnehagen skal bidra til barnas trygghet, livsglede, og følelse av egenverd. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og samtidig gi rom for hvile. Barnehagen skal bidra til at barna utvikler matglede og sunne helsevaner.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Det finnes store forskjeller på barn når det gjelder den fysiske, intellektuelle og sosiale utvikling, også innenfor samme aldersgruppe. Montessori så viktigheten av denne observasjonen og det er derfor viktig for oss som Montessoribarnehage å ha aldersblandede grupper. Da blir det lettere for*

alle å finne noen på samme modningsnivå som en selv. De yngste barna kan få veiledning av de eldste, og alle får mulighet til å veilede noen og dermed være en ressurs i sin arbeidsgruppe.

- *Vi er mye ute og har et variert uteområde, som innbyr til ulik motorisk aktivitet. Vi har også skogen rett i nærheten og er på tur der hver uke.*
- *Barna får daglig muligheter til å tilberede og spise frukt eller grønnsaker.*
- *Barnehagen er opptatt av et sunt og bærekraftig kosthold. Vi handler inn økologisk så langt det er mulig og maten som serveres er vegetarisk og næringsrik.*

14 DANNING

Barnehagen skal støtte barnas utvikling av egen identitet og bidra til at barna utvikler positiv selvfølelse. Barnehagen skal legge til rette for at barna utvikler kritisk tenkning og etisk dømmekraft. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *En av grunnpilarene i Montessoripedagogikken er at barnet skal føle trygghet i seg selv og se seg selv som en del av samfunnet det lever i. Vi har stort fokus på å lære det enkelte barn gode verdier og holdninger. Dette gjør vi ved å være positive forbilder for barna og behandler barn, voksne og miljøet med respekt.*
- *Vi har egne presentasjoner for barna der vi lærer respekt for andre og omgivelsene. F.eks hvordan vi hilser på hverandre om morgenen og setter ting tilbake på plass når vi har brukt det.*

15 BÆREKRAFTIG UTVIKLING

Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold. Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Gjennom miljørelaterte- og personrelaterte øvelser innenfor de praktiske hverdagsaktivitetene får barna mulighet til å lære hvordan de tar vare på seg selv og miljøet. Dette kan være å stelle og vanne planter og luke ugress.*
- *Vi har egen kjøkkenhage i barnehagen, hvor barna får være med på hele prosessen fra kompostering, såing, utplanting, høsting og matlaging med våre egendyrkede bær og grønnsaker.*
- *Vi jobber med bevisstgjøring rundt kildesortering gjennom samtaler og sortering av avfall ut fra barnas utviklingsnivå.*
- *Vi går turer i nærmiljøet der vi har fokus på naturens forandringer gjennom årstidene og hvordan vi kan ta vare på naturen*

- *Barna er ute hver dag. Barnehagen har et stort og variert uteområde, som gir barna erfaringer med ulent terreng og naturlige elementer.*

16 PLANLEGGING, VURDERING OG DOKUMENTASJON

Barnehagen skal planlegge, vurdere og dokumentere det pedagogiske arbeidet.

Våre tiltak for å oppnå dette:

- *Årsplanen har fokus på å begrunne våre valg ut fra en Montessoripedagogisk plattform.*
- *Vi har regelmessige personalmøter, planleggingsdager og fagdager der vi arbeider med planlegging og evaluering.*
- *Vi sender ut foreldrebrev flere ganger i året der foreldrene får innblikk i barnas barnehagehverdag.*
- *Vi bruker Montessori Norge sin kvalitetsveileder som skal sikre at vi har riktig utvikling som Montessoribarnehage og på den måten også dokumenterer det pedagogiske arbeidet.*

Årsplanen er godkjent av SU 3/2-23

Barnehagens styrer: Ingrid Haslev Anmarkrud – styrer.sognestuen.maristova@mb-s.no / tlf: 646 09 399

Barnehagens nettside: www.montesol.no